Provincie Noord-Brabant

Provinciale richtlijn aanpak Aziatische hoornaar (*Vespa Velutina*)

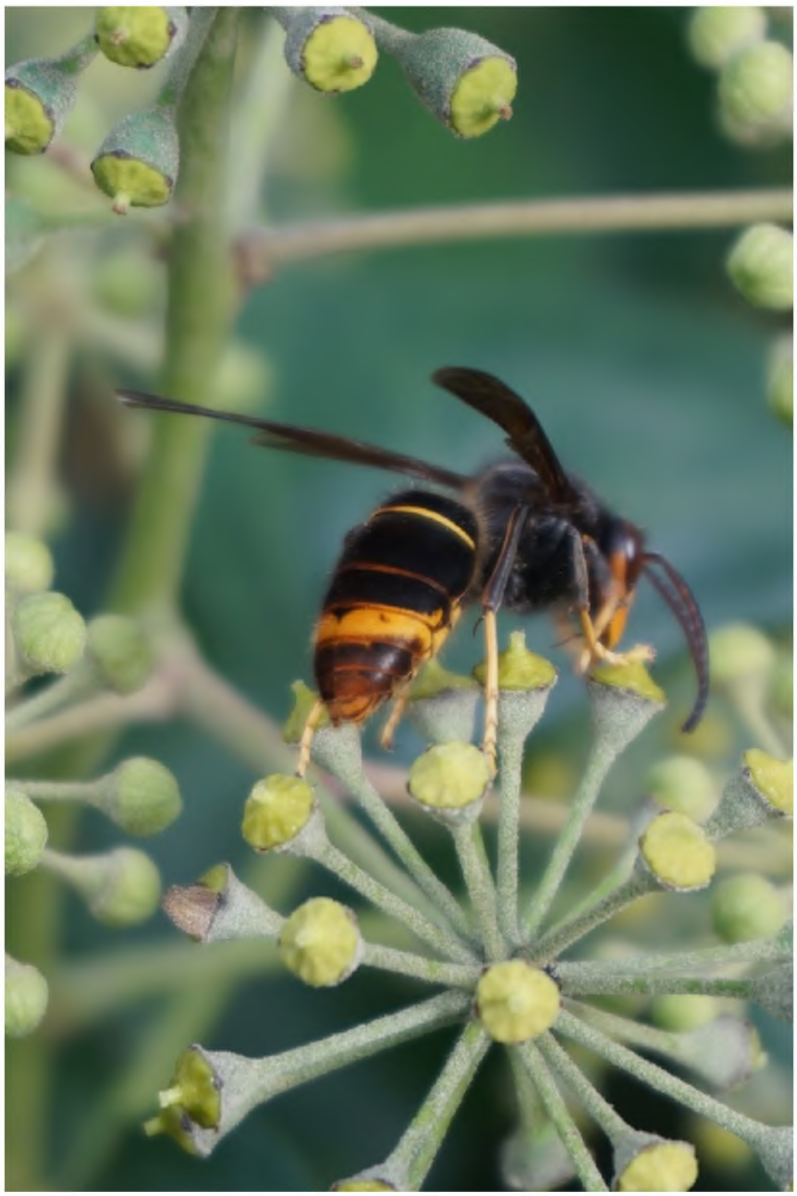

Datum
XX februari 2026

Inhoud

1. Beheeraanpak voor de Aziatische hoornaar 2
   1.1. Aanleiding 2
   1.2. Een beheeraanpak voor de Aziatische hoornaar 4
2. Rolverdeling 4
   2.1. Rol provincie 5
   2.2. Rol andere partijen 6
3. Melden van nesten en actieve opsporing 7
   3.1. Melden van nesten NADER UITWERKEN 7
   3.2. Opsporing van nesten 8
4. Bestrijding 10
   4.1. Risicovolle nesten ten aanzien van volksgezondheid 10
   4.2. Bestrijdings- en beheermethodes 12
      4.2.1. Voorjaarsvallen 12
      4.2.2. Stofzuigermethode 13
      4.2.3. Kastbeschermingsmethodes voor imkers 13
      4.2.4. Gebruik biociden 14
   4.3. De bestrijder 15
5. Kennis en communicatie 16
   5.1. Communicatiekalender 17
   5.2. Rolverdeling communicatie 17
6. Monitoring en evaluatie 18

Bijlage 1 schematische weergave bestrijding Aziatische hoornaar vanaf 2026 19

Bijlage 2 Schematische weergave levenscyclus Aziatische hoornaar en te nemen acties. 1

1. Beheeraanpak voor de Aziatische hoornaar

De provincie Noord-Brabant beschermt de biodiversiteit door actief op te reden tegen de Aziatische hoornaar en andere invasieve exoten. Bij wijdverspreide invasieve exoten zoals de Aziatische hoornaar is samenwerking met andere partijen essentieel. Alleen samen met gemeenten, imkers, natuurorganisaties en imkers kunnen we de verspreiding van de Aziatische hoornaar beperken.
Omdat de middelen beperkt zijn richten we ons op plekken waar de Aziatische hoornaar de meeste schade en overlast veroorzaakt. De provincie pakt hierin een regierol, maar iedereen kan bijdragen! Inwoners worden opgeroepen om nesten te melden op waarneming.nl en bij gevaarlijke situaties bij de gemeente.

Voorliggende beheeraanpak beschrijft het provinciale beleid ten aanzien van de Aziatische hoornaar en geeft daarnaast handvaten voor gemeentes en andere belanghebbende partijen om de bestrijding zelf op te pakken.

1.1. Aanleiding

De Aziatische hoornaar (*Vespa velutina*), ook wel geelpoothoornaar genoemd, is een invasieve uitheemse hoornaarsoort die sinds 2019 in Nederland voorkomt. De soort staat op de Europese Unielijst voor invasieve exoten, die onderdeel uitmaakt van de Europese Verordening No. 1143/2024 (hierna "exotenverordening") waarin soorten zijn opgenomen die een (potentiële) bedreiging vormen voor de biodiversiteit. Lidstaten zijn verplicht om maatregelen te treffen tegen deze soorten[1].

Commented 5.1.2.e **:** Vooruitlopend op de verwachte naamswijziging

Risico's

De Aziatische hoornaar is een voor Nederland nieuwe soort die op verschillende manieren voor overlast of risico's zorgt. Zo kan de soort ten aanzien van biodiversiteit op lokaal niveau een extra drukfactor zijn voor kwetsbare wilde bijen of zweefvliegen populaties. Voor de imkerij vormt de Aziatische hoornaar een bedreiging omdat de soort voornamelijk honingbijen eet en daarnaast stress veroorzaakt bij bijenvolken. Tot slot kan het (per ongeluk) verstoren van een nest van de Aziatische hoornaar leiden tot gevaarlijke situaties met gezondheidsrisico's. Een steek van de individuele Aziatische hoornaar is niet gevaarlijker dan die van andere soorten zoals de limonadewesp. Een steek van de Aziatische hoornaar is, net als bij andere wespensoorten, wel

[1] Zie voor meer informatie herziening plan van aanpak invasieve exoten Provincie Noord Brabant

gevaarlijk wanneer de persoon allergisch is voor wespensteken of hij meerdere keren wordt gestoken (bijvoorbeeld bij het verstoren van een nest).

Uitroeiing niet meer haalbaar

Wanneer een soort zich nog niet heeft gevestigd in een lidstaat, is de lidstaat verplicht om zo snel mogelijk maatregelen te nemen om de soort uit te roeien en vestiging te voorkomen. Wanneer dit, ondanks de genomen maatregelen, niet lukt, kan de status worden gewijzigd naar "gevestigd" en geldt er een beheeropgave. De focus ligt dan op het voorkomen van verdere uitbreiding en het minimaliseren van de impact, waarbij een afweging wordt gemaakt van de kosten en baten.

Vanaf de eerste melding van de Aziatische hoornaar in Nederland in 2017 is er alles aan gedaan om bij meldingen van werksters, het nest zo snel mogelijk op te sporen en te bestrijden. In 2021 is echter geconcludeerd dat volledige uitroeiing van deze soort niet langer haalbaar is. Niet alle nesten konden op tijd worden gevonden met de toen beschikbare opsporingstechnieken en waarschijnlijk is de Aziatische hoornaar ook niet overal opgemerkt en gemeld waardoor op die locaties niet is gezocht naar een nest.

De statuswijziging betekende dat de soort niet langer hoeft te worden uitgeroeid op basis van de exotenverordening. Desondanks hebben de provincies in 2021 de gezamenlijke bestuurlijke ambitie[2] uitgesproken om nesten zo veel als redelijkerwijs mogelijk te bestrijden om verdere verspreiding zo veel mogelijk tegen te gaan.
De Provincie Noord-Brabant heeft, samen met de andere zuidelijke provincies, forst ingezet op de opsporing en bestrijding van de Aziatische hoornaar. Zo is bijvoorbeeld in 2022 een nieuwe opsporingsmethode (het zenderen van hoornaars) succesvol toegepast, waardoor nesten sneller konden worden gevonden. Elk gevonden nest is vervolgens bestreden. Ondanks deze inzet blijft de Aziatische hoornaar zich uitbreiden en nemen de kosten toe, omdat ook bij gebruik van efficiëntere opsporingsmethodes niet alle nesten tijdig worden gevonden, gemeld of bestreden.

Van uitroeiing naar beperking van maatschappelijke en ecologische impact

In 2024 is in opdracht van de Provincie Noord-Holland door Kenniscentrum Insecten EIS een beleidsadvies opgesteld ten aanzien van de Aziatische hoornaar. Ook op basis van de beschikbare wetenschappelijke informatie kan worden geconcludeerd dat de huidige aanpak onvoldoende effectief is om uitbreiding tegen te gaan en dat de kosten niet opwegen tegen de baten. Beleid moet, zo luidt het advies, gericht zijn op leren samenleven met de Aziatische hoornaar waarbij

[2] Besluit van de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) van het Interprovinciaal Overleg (IPO) op 4 juni 2021

nesten worden bestreden als deze een onaanvaardbaar risico vormen voor de biodiversiteit, volksgezondheid of andere belangen.

In navolging van dit beleidsadvies hebben de gedeputeerde staten er voor gekozen om het beleid voor de Aziatische hoornaar in lijn te brengen met het provinciale beleid dat geldt ten aanzien van andere wijdverspreide invasieve exoten zoals de reuzenberenklauw en Aziatische duizendknopen[3]. Dit betekent dat vanaf 2026:

1. de aanpak zich richt op het zoveel mogelijk het beperken van negatieve effecten van de Aziatische hoornaar. Volledige uitroeiing is niet het doel.
2. de provincie voornamelijk een regierol heeft in de aanpak van de Aziatische hoornaar waarbij de focus ligt op kennis en ondersteuning
3. het nemen van beheersmaatregelen een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van alle belanghebbende partijen zoals gemeenten, de imkerij en grondeigenaren.
4. de provincie enkel nog nesten bestrijdt die een directe bedreiging vormen voor de provinciale belangen ten aanzien van natuur en verkeersveiligheid langs provinciale wegen.

Commented 5.1.2.e: Check infra

1.2. Een beheeraanpak voor de Aziatische hoornaar

Deze beheeraanpak heeft als doel om tot een eenduidig beheer van de Aziatische hoornaar te komen. Het is een handvat voor de betrokken partijen die vanuit hun belangen of wettelijke taken en verantwoordelijkheden te maken hebben met de Aziatische hoornaar. De beheeraanpak geeft richtlijnen mee ten aanzien van beheers- en bestrijdingsmaatregelen van de Aziatische hoornaar en gaat nader in op de verdeling van verantwoordelijkheden, monitoring en communicatie

Deze beheerregeling is tot stand gekomen in samenspraak met belanghebbende partijen in de vorm van het Brabantse Hoornaaroverleg. Aan dit overleg nemen vertegenwoordigers van de Brabantse gemeenten en imkerij deel. Deelnemers bestaan uit de Gemeente Tilburg, Gemeente Eindhoven, Gemeente Steenbergen, Gemeente Reusel de Mierde, Taskforce Aziatische Hoornaar (een samenwerkingsverband van de Nederlandse imkerverenigingen) en Bijenlandschap West-Brabant.

2. Rolverdeling

[3] Zie voor meer informatie herziening plan van aanpak invasieve exoten Provincie Noord Brabant

2.1. Rol provincie

De Provincie Noord-Brabant heeft in de aanpak van de Aziatische hoornaar een regierol én is medeverantwoordelijk voor het nemen van maatregelen op locaties waar de aanwezigheid van de Aziatische hoornaar leidt tot onaanvaardbare risico's voor de provinciale belangen.

Regierol

De provincie faciliteert belanghebbenden in hun aanpak van de Aziatische hoornaar door het beschikbaar maken van informatie en het delen van richtlijnen. In overleg met belanghebbenden wordt bepaald aan welke informatie de meeste behoefte is voor het maken van (bestuurlijke) keuzes ten aanzien van de te nemen maatregelen en het informeren van inwoners of achterban.

De provincie Noord-Brabant zet samen met andere provincies en belanghebbenden een landelijk informatiepunt op met feitelijke informatie. Daarnaast informeert de provincie via haar eigen kanalen over het provinciale beleid ten aanzien van de Aziatische hoornaar en verwijst ze door naar gemeentebeleid als hier behoefte aan is.

De provincie stroomlijnt het proces om nesten te melden ten behoeve van bestrijding en informeert hier over. De provincie is niet verantwoordelijk voor het verzamelen, verdelen en (tijdig) oppakken van meldingen, maar faciliteert een eenduidige meldroute.

Bewaker van biodiversiteit

De provincie bestrijdt nesten die een direct gevaar vormen voor de biodiversiteit. Dit betreft nesten nabij (<1 km) kwetsbare populaties van wilde bijen en zweefvliegen en relevante Natura 2000-gebieden.

De Aziatische hoornaar is een opportunist die jaagt op datgene dat het meest voor handen is. Prooidieren bestaan voornamelijk uit honingbijen en algemene vliesvleugelige soorten. De soort vangt, in veel mindere mate, ook minder algemene soorten zoals wilde bijen en (zweef)vliegen. De Aziatische hoornaar kan een extra drukfactor vormen voor deze populaties, die al met verschillende drukfactoren te maken hebben.
Daar waar het gaat om mogelijke predatie van rode lijst soorten, raakt dit aan de provinciale taak om populaties van inheemse dier- en plantensoorten te behouden en herstellen. Door het preventief verwijderen van nesten van de Aziatische hoornaar nabij deze populaties, wordt voorkomen dat kwetsbare soorten door de Aziatische hoornaar verder achteruit gaan.

Commented 5.1.2.e **:** Dit is nog een grote puzzel.

Commented 5.1.2.e **]:** Verder concretiseren op basis van onderzoek EIS (onduidelijke lappendeken is niet wenselijk)

Commented 5.1.2.e **]:** Wellicht een optie om gemeentes de nesten te laten bestrijden en bij ons te declareren ipv meldingen apart via de provincie te laten lopen. Bijt dit met raamcontract? Is ook afhankelijk van meldpunt (bv dat obv locatie de juiste partij de melding krijgt)

De provincie bestrijdt de Aziatische hoornaar vooralsnog niet preventief in *alle* Natura 2000-gebieden. Er is geen indicatie dat de Aziatische hoornaar een bedreiging vormt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Habitatrichtlijnsoorten en indicatorsoorten voor de kwaliteit van een habitattype worden niet bejaagd door de Aziatische hoornaar of op andere wijze negatief beïnvloed door de Aziatische hoornaar.

Commented [IW6]: Wellicht nader onderzoek naar impact op bestuiving in N2000 gebied wenselijk? Hoeveel indicatorsoorten zijn afhankelijk van bestuiving door (kwetsbare) bijen en zweefvliegen?

Beheerder provinciale infrastructuur

Als wegbeheerder bestrijdt de provincie nesten langs provinciale wegen die een direct gevaar vormen voor de verkeersveiligheid en volksgezondheid.

Commented [IW7]: Check infra

2.2. Rol andere partijen

De aanpak wijdverspreide invasieve soorten, zoals de Aziatische hoornaar, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van verschillende partijen. Daar waar de aanwezigheid van de Aziatische hoornaar raakt aan hun belang of wettelijke taak, bestrijden of beheersen de belanghebbende partijen de Aziatische hoornaar. De belangrijkste partijen bij de aanpak van de Aziatische hoornaar zijn gemeentes, grond- en terreineigenaren en imkers. Daarnaast is aandacht voor de omgang met Aziatische hoornaars gewenst voor diverse sectoren zoals de bouw, groenbeheer en boomverzorging. Deze professionals kunnen tijdens hun werk te maken krijgen met een nest van de Aziatische hoornaar.

Commented 5.1.2.e : Verzorgen wij deze instructies of moeten die vanuit de sector zelf komen?

Iedereen heeft de vrijheid om een eigen afweging te maken over de mate van inzet (van informeren tot actief bestrijden). Dit geldt niet alleen voor de Aziatische hoornaar, maar voor alle wijdverspreide invasieve soorten. Deze afweging is afhankelijk van beschikbare middelen, mate van overlast, (politieke) motivatie om maatregelen te nemen, uitvoerbaarheid of de wettelijke taken en verantwoordelijkheden.

De provincie hecht waarde aan de autonomie van partijen om een eigen afweging te maken. Deze beheeraanpak geeft handvaten en adviezen, en is green dwingend instrument

Commented 5.1.2.e : Zoek betere bewoording voor "we gaan niemand dwingen"

Gemeentes

Gemeentes zijn verantwoordelijk voor de openbare ruimte en maken een eigen afweging in de gewenste inzet. Naast bestrijding van nesten op openbaarterrein kunnen gemeentes er ook voor kiezen om inwoners te ondersteunen door bepaalde nesten op particulier terrein te bestrijden. Het wordt aanbevolen om in ieder geval nesten te verwijderen die een gevaar voor de volksgezondheid vormen doordat ze makkelijk verstoord kunnen worden (zie paragraaf 4.1).

Van gemeentes wordt verwacht dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het oppakken en afhandelen van meldingen van nesten en vragen van inwoners. Gemeentes dienen daarnaast zelf te communiceren over het gekozen beleid. Vanuit haar rol als facilitator kan de provincie desgewenst wel een centraal overzicht maken van de verschillende gemeentelijke beleidskeuzes en het meldproces stroomlijnen. Daarnaast wordt een landelijk informatiepunt opgezet met betrouwbare informatie over de Aziatische hoornaar en dat breed wordt gedragen door verschillende belanghebbenden.

Commented 5.1.2.e Nog iets zeggen over informeren eigen groenbeheerders?

Imkerij

Imkers zijn primair verantwoordelijk voor de bescherming van hun eigen bijenvolken, al dan niet financieel ondersteund door een gemeente. Desgewenst kunnen imkerverenigingen er voor kiezen om gemeentes en particulieren ondersteunen met de bestrijding van (primaire) nesten. Hierover worden onderling afspraken gemaakt. De provincie heeft hierin geen rol.

Commented 5.1.2.e **:** Tzt toevoegen dat we subsidie hebben gegeven voor enkele bestrijdingssets?

(particuliere) grond- en terreineigenaren

Grond- en terreineigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om een nest van de Aziatische hoornaar op hun eigen terrein te beschermen. Het is niet altijd noodzakelijk om maatregelen te nemen, dit is mede afhankelijk van de ervaren overlast.

Het informeren van grond- en terreineigenaren over de Aziatische hoornaar en handelingsmogelijkheden is een gezamenlijke taak van gemeentes en provincie, waarbij de focus van de provincie ligt op het beschikbaar stellen van informatie, bijvoorbeeld via een landelijk informatiepunt.

Overige sectoren

PM

3. Melden van nesten en actieve opsporing

3.1. Melden van nesten NADER UITWERKEN

Mogelijkheden voor het melden van nesten

1. Waarneming.nl
   + bekend landelijk platform
   - Meest geschikt voor monitoring, niet geschikt als meldpunt voor te bestrijden nesten.

- Geen grip op meldingen (alleen validator kan contact opnemen met melders)
- Geen soepel contact melder-validator

2. Gemeentelijk meldpunt/buitenbeterapp
   + controle door opdrachtgever bestrijding.
   + lokaal en reeds bekend punt voor meldingen openbare ruimte
   - versnipperde informatie, geen zicht op totaalbeeld/monitoring populatie
3. Provinciaal meldpunt bouwen
   + past in coördinatie/regierol
   + beter zicht op wat er gebeurd
   - Nieuw systeem kost tijd en geld
   - Wat is werkbaar?

Voorwaarden voor een nieuw meldpunt

- Informatie wordt verzameld op één plek (provinciaal of landelijk)
- Koppeling met de NDFF zodat totaalbeeld hoornaarontwikkeling wordt bijgehouden
- Meldingen worden automatisch doorgestuurd naar de juiste verantwoordelijke
  - Koppeling met gemeentebeleid? (openbaar terrein/privaatrerrein)
- Automatische terugkoppeling aan melder (uw melding is geregistreerd, uw melding gaat naar gemeente/provincie, dit is het vervolg)
- Kaartfunctie met alle gemelde nesten en verwijderde nesten inwoner en overheid kan zien welk nest al is gemeld en bestreden.
  - Eventueel met terugkoppeling naar melder
- Ingebouwde check of een nest dubbel wordt ingevoerd of inwoner moet stip op de kaart zetten en kan zo al dien of het nest al is gemeld.

Vragen en onzekerheden:

- Wie beheert het meldpunt?
- Wie draagt de kosten en hoeveel kost het?
- Wie moet toegang krijgen?
  - Hoe verloopt contact met melders? Via meldpunt of verwijzing naar contactinformatie gemeente?
  - Hoe wordt een bestreden nest aangepast? Door bestrijder of gemeente?

3.2. Opsporing van nesten

In de provincie Noord-Brabant zijn verschillende inwoners en groepen zie zich actief bezig houden met het opsporen van nesten van de Aziatische hoornaar. De opsporing gebeurt veelal op

vrijwillige basis. Op basis van een waarneming van een werkster wordt op zoek gegaan naar het nest. Veelgebruikte methodes zijn telemetrie en de wiekpot methode

Telemetrie (zendermethode)

Telemetrie (ook bekent als de zendermethode) is momenteel de meest efficiënte opsporingsmethode voor nesten. Een werkster wordt gevangen en voorzien van een zender. Hiermee kan de werkster worden gevolgd naar het nest. De methode wordt vooral later in het seizoen ingezet omdat de werksters dan groter zijn waardoor ze beter in staat zijn om de zender te dragen.

Er zijn verschillende systemen op de markt met elk net een andere werkwijze. Sommige zenders worden gevolgd door middel van een antenne en andere weer via een app. Deze methode is nog volop in ontwikkeling met steeds efficiëntere systemen. Deze systemen worden daarnaast ook steeds gebruiksvriendelijker en goedkoper zodat ze ook voor het brede publiek beschikbaar worden. Bij sommige sets wordt ook een cursus aangeboden voor correct gebruik.

Meer informatie: LINK

Wiekpotmethode

De wiekpotmethode was de meest gangbare methode voor de opsporing van nesten vóór de ontwikkeling van de zendermethode. Deze methode is goedkoop (er zijn geen speciale materialen nodig), maar is minder efficiënt dan telemetrie.

Werksters worden naar een wiekpot (lokpot) gelokt en gemerkt. De gemerkte werksters vliegen vervolgens in een rechte lijn naar het nest om daarna terug te keren naar de wiekpot. Door de vliegtijd te timen en de vliegrichting te bepalen, kan globaal de locatie van een nest worden bepaald. Daarna wordt ter plaatse verder gezocht naar het nest.

Meer informatie: LINK

Overwegingen

Verschillende gemeentes financieren de aanschaf van een zenderset voor een lokale zoekgroep of imkervereniging. De aanschaf is betrekkelijk goedkoop en helpt bij een effectieve opsporing van nesten, daarnaast dragen lokale zoekgroepen bij aan het bewustzijn onder inwoners over de aanwezigheid van de Aziatische hoornaar.

Geadviseerd wordt om bij de aanschaf van een dergelijke set afspraken te maken over het gebruik en op welke wijze gevonden nesten worden gedeeld. Daarnaast is het goed duidelijk te communiceren over het gemeentebeleid ten aanzien van bestrijding om zo teleurstelling en demotivatie te voorkomen wanneer niet elk gevonden nest wordt bestreden.

Commented 5.1.2.e : En ook welke info wordt verspreidt (geen desinformatie/angstzaaierij)?

Commented 5.1.2.e **:** Bv invoeren in meldsysteem

Één hoornaar, meerdere nesten

De Aziatische hoornaar maakt meerdere nesten in een seizoen. Zowel de opsporing als bestrijding kent nuances per type nest. Daarom volgt hier een korte introductie.

Embryonaal nest:	Het beginstadium van een wespen-of hoornaarnest. Dit kleine, ronde nest, niet groter dan een tennisbal, wordt alleen door de koningin bewoond.
Primair nest:	Klein nest (ca 25cm diameter) dat door de koningin in het voorjaar wordt gestart. Dit nest hangt vaak laag bij de grond op een beschutte plek (haag, vogelhuisjes of schuurtjes) en actieve volwassen werksters.
Voorjaarsnest:	Zie primair nest
Secundair nest:	Groot nest (tot 1m diameter), meestal op meer dan 10m hoogte in een boom. Dit nest wordt door werksters gemaakt, waarna het volk in de tweede helft van het jaar van het primaire naar het secundaire nest

4. Bestrijding

4.1. Risicovolle nesten ten aanzien van volksgezondheid

Op basis van de huidige inzichten zijn individuele Aziatische hoornaars niet agressiever of gevaarlijker dan inheemse hoornaars en wespen. De steek is vergelijkbaar met andere inheemse wespensoorten en is daarom vooral gevaarlijk voor mensen die overgevoelig of allergisch zijn voor wespensteken. Het meerdere keren gestoken worden door een Aziatische hoornaar kan, net zoals bij inheemse soorten, wél tot gezondheidsklachten leiden. Deze situaties doen zich voor wanneer een nest wordt verstoord. Aziatische hoornaars verdedigen hun nest in vergelijking met inheemse soorten abrupter en agressiever dan inheemse wespensoorten.

Met het oogpunt op volksgezondheid is ons advies om op de onderstaande wijze te prioriteren. Uiteraard is er ruimte voor maatwerk in voorkomende gevallen.

Risico op basis van kans op contact met het nest

Nesten met een hoog steekgevaar zijn nesten die op locaties hangen waar mensen makkelijk te dicht bij het nest kunnen komen en het zo (onbedoeld) kunnen verstoren. Denk aan nesten dicht bij de grond (bijvoorbeeld in heggen) of nesten in of bij bebouwing.
Nesten hebben een hoog steekgevaar als ze

- lager dan 10 meter van de grond hangen
- minder dan 10 meter vanaf een balkon/open raam hangen (horizontaal gezien).

Globaal wordt een veilige afstand van 10 meter aangehouden omdat Aziatische hoornaars tijdens een bestrijdingsactie tot 8 meter agressief zijn[4]. In Vlaanderen wordt een kortere veilige afstand aangehouden maar dit is op basis van de Nederlandse ervaringen onvoldoende.

Risico op basis van het gebruik van de locatie waar het nest zich bevindt.
Op sommige locaties is de veilige afstand van 10 meter (zie vorig punt) onvoldoende door het gebruik van de locatie. De verstoring vindt niet zozeer plaats omdat het nest te dicht in de buurt hangt van mensen, maar doordat de activiteit op de locatie kan leiden tot verstoring.
Risicolocaties zijn onder andere schoolpleinen, locaties met grote openlucht evenementen, sportvelden, speeltuinen, recreatieparken en -plassen, campings of vergelijkbare locaties. Hier wordt geadviseerd om ook een buffer van 10 meter aan te houden. Dus 10 meter rondom een schoolplein of speeltuin.
Omdat het gaat om locaties waar zowel een verhoogd risico is op verstoring is als locaties waar vaak meerdere mensen aanwezig zijn (grotere impact) kan er voor gekozen worden om ook op deze locaties te bestrijden.

[4] Mondelinge mededeling 5.1.2.e bestrijder Aziatische hoornaar.

Gemeentelijke bestrijding op particulier terrein?
Veel primaire nesten bevinden zich in particuliere tuinen. Deze nesten hangen op plekken waar men makkelijk in aanraking komt met het nest waardoor er een hoog risico is op steekincidenten. Gemeentes kunnen overwegen om deze nesten óók te bestrijden.
Niet alleen wordt daarmee het risico op steekincidenten verkleint, maar het kan ook latere kosten voorkomen. Het verwijderen van een secundaire nest kost namelijk veel meer dan het verwijderen van een primair nest. Een hoornaarvolk waarvan het primaire nest niet wordt bestreden, bouwt later in het jaar een groter secundair nest op een andere locatie. Vaak bevinden deze nesten zich op openbare grond.

Secundaire nesten kunnen zich op particulier terrein bevinden én een bedreiging vormen voor de openbare orde (bijvoorbeeld omdat het nest in een heg naast een school hangt). In deze gevallen

4.2. Bestrijdings- en beheermethodes

4.2.1. Voorjaarsvallen

Selectieve (voorjaars)vallen zijn vallen waarmee koninginnen van de Aziatische hoornaar kunnen worden weggevangen. Deze vallen worden, onterecht, gepresenteerd als effectieve beheermethode omdat ze uitsluitend Aziatische hoornaars vangen, en daarmee het aantal potentiele nesten wordt teruggebracht. De effectiviteit van deze vallen is echter nog onvoldoende onderbouwd, terwijl er wel potentiële nadelige gevolgen zijn voor de insectenstand en volksgezondheid. Zowel het beleidsadvies van EIS als de beleidsnotitie van de Wespenstichting ontraden het op grote schaal inzetten van voorjaarsvallen om koninginnen weg te vangen.
De provincie Noord-Brabant is dan ook geen voorstander van de inzet van selectieve voorjaarsvallen.

Toelichting
Momenteel is er geen wetenschappelijk bewijs dat het vangen van koninginnen door burgers zorgt voor een significante beperking van de verspreiding van de Aziatische hoornaar.
Vaak wordt aangenomen dat met elke gedode koningin een nieuw nest is voorkomen. Dit is echter onjuist. Jonge koninginnen hebben in het voorjaar een kleine overlevingskans. Ook vindt onderlinge competitieplaats tussen koninginnen waarbij ze soms ook elkaars nest overnemen.

Daarnaast is er een breed scala aan vallen op de markt, waarvan de mate van selectiviteit aanzienlijk verschilt en vaak onvoldoende (wetenschappelijk) aangetoond is. De bijvangst van andere insecten

(waaronder wilde bijen en bestuivers) is groot wanneer een val onvoldoende selectief is en leidt tot nadelige gevolgen voor de biodiversiteit. Dit is ook afhankelijk van correct gebruik van de vallen. Vallen moeten correct geplaatst worden, frequent gecontroleerd worden, en weer tijdig uit het veld gehaald worden, maar dit gebeurt in de praktijk vaak niet of onvoldoende zorgvuldig, waardoor de impact op andere insecten verder toeneemt.

Foto van val invoegen

4.2.2. Stofzuigermethode

Er zijn verschillende systemen beschikbaar waarmee het hoornaar nest met een industriële stofzuiger worden opgezogen. Het gebruik van een stofzuigersysteem heeft als grote voordeel dat nesten gifvrij kunnen worden bestreden. Dit voorkomt negatieve effecten op het milieu en de gezondheid. Bij alle systemen worden de opgezogen hoornaars en het nest voor 48 uur ingevroren op -18 graden. De methodes verschillen met name in de reikwijdte van de stofzuigerbuis

Rugzakstofzuiger

Bij deze methode wordt gebruik gemaakt van een rugzak accustofzuiger. Bij de bestrijding van Aziatische hoornaars worden eerst zo veel mogelijk hoornaars rondom het nest weggezogen. Het achtergebleven nest wordt vervolgens uit de boom gezaagd en in een plastic bak gedaan. Zowel de cilinder van de stofzuiger als het nest worden ingevroren. Voor nesten die hoger hangen dient een hoogwerker te worden gebruikt.

Van elk systeem een foto invoegen

Stofzuiger met buizenset

Bij deze stofzuigervariant wordt gebruik ge maakt van een industriële stofzuiger waarbij vanaf de grond het nest kan worden opgezogen door middel van een lange, in lengte verstelbare, buis. Deze nieuwe methode wordt momenteel vooral gebruikt door vrijwilligers bij imkerverenigingen.
Deze methode is goedkoper, maar lijkt minder efficiënt dan de rugzakstofzuiger omdat hoornaars daar gerichter mee kunnen worden opgezogen waardoor het risico op rednesten lager is (minder overlevende Aziatische hoornaars die elders een nieuw nest beginnen)

4.2.3. Kastbeschermingsmethodes voor imkers

Zoals aangegeven is de Aziatische hoornaar één van de drukfactoren op honingbijen. Binnen de imkerij zijn veel zorgen over de Aziatische hoornaar. Naast het bestrijden van nesten van de Aziatische hoornaar is correcte bescherming van de bijenkast een goede methode om de impact van de Aziatische hoornaar op honingbijen te beperken

Hierbij is te denken aan verschillende methodes waarbij wordt voorkomen dat Aziatische hoornaars te dicht bij de nestkast komen en dat het bijenvolk stress ondervindt. De methodes lopen uiteen van het plaatsen van struiken en hoge planten (om te kast aan het zicht te onttrekken) tot het plaatsen van "muilkorven", Electrische harpen of een Koldo Belasko val. De kosten voor deze methodes lopen uiteen waarbij de elektrische harp is de duurste optie is en het beplanten van de bijenstandplaats en het zelf maken van een Koldo Belaskoval de goedkoopste.

Van foto invoegen van harp, muilkorf en/of koldo belaskoval

4.2.4. Gebruik biociden

Het (onjuiste) gebruik van biociden kan een gevaar opleveren voor mens, dier en milieu. Er gelden in Nederland daarom strenge regels voor het gebruik van biociden[5]. Een biocide mag alleen worden gebruikt als deze is toegelaten door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen (Ctgb). De *letterlijke tekst* van het besluit is leidend. Een middel dat is toegelaten voor de ene soort mag dus niet zomaar worden gebruikt voor een andere soort.
Naast de toelating van het middel zijn ook de specifieke omstandigheden en de locatie bepalend of een middel wel of niet mag worden ingezet. Daarnaast is het relevant wie het middel mag gebruiken, op welke wijze en welke voor- en nazorgsmaatregelen genomen worden.

Op dit moment zijn er géén biociden toegelaten voor specifiek gebruik tegen (nesten van) de Aziatische hoornaar. In sommige gevallen valt de Aziatische hoornaar wel onder een algemene beschrijving. Voor deze middelen geldt dat het middel alleen toegepast mag worden door een getrainde professionele bestrijder en het gebruik alleen is toegestaan voor gebruik binnen (in woongebouwen) of in spouwmuren of onder dakbedekking.

Het gebruik van biociden in strijd met de toelatingsvoorschriften betekent een overtreding van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb)/de Europese Biociden verordening (EU nr.528/ 2012). De professionele bestrijder riskeert een boete of dwangsom of zelfs intrekking van het vakbekwaamheidsbewijs.
De provincie is niet verantwoordelijk voor toezicht op het gebruik van biociden, maar zal bij vermoedens van overtredingen wel melding maken bij de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT) die controlerend en handhavend kan optreden.

[5] Dit is geregeld in de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en de Europese Biociden verordening (EU nr.528/2012).

Provincie Limburg heeft in samenwerking met het Ctgb en ILT een informatie affiche opgesteld met meer informatie over het gebruik van biociden en een overzicht van de toegestane middelen.

4.3. De bestrijder

Het is niet verboden om als particulier een wespen- of hoornaar nest weg te halen (met uitzondering van het gebruik van biociden). Toch wordt het zelf verwijderen van nesten van de Aziatische hoornaar sterk afgeraden.
Het verwijderen van nesten van de Aziatische hoornaar is specialistisch en gevaarlijk werk. Voor de bestrijding is bijvoorbeeld een speciaal hoornaarpak noodzakelijk om te voorkomen dat men meerdere keren wordt gestoken. Daarnaast hangen zomernesten vaak op grotere hoogte waardoor aanvullende veiligheidsmaatregelen moeten worden genomen.

Professionele bestrijding
Professionele bestrijders moeten in Nederland zijn ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en in het bezit te zijn van een bewijs van vakbekwaamheid van het Register Plaagdierbeheersing Milieu en Veiligheid (RPMV). Via het openbaar register RPMV kan worden gecontroleerd of een plaagdierbestrijder in het bezit is een bewijs van vakbekwaamheid (certificaat "Bestrijdingstechnicus").

Commented 5.1.2.e : Van een professionele bestrijder mag je verwachten dat hij de juiste uitrusting gebruikt toch? Dus niet apart nog een zin aan wijden?

Bestrijding door vrijwilligers (imkers)
Kleine primaire nesten van de Aziatische hoornaars zijn de afgelopen jaren vaak door lokale imkers bestreden. Zij hebben vaak al ervaring met het verwijderen van wespennesten voor particulieren. Sinds kort zijn er ook imkers en imkerverenigingen die op vrijwillige basis of tegen een kleine vergoeding de grotere secundaire nesten verwijderen. Zij maken daarvoor gebruik van de bovengenoemde stofzuiger met buizenset zodat zij vanaf de grond een nest kunnen bestrijden.

De provincie adviseert gemeentes (en particulieren) om goede afspraken te maken met imkers en imkerverenigingen die actief secundaire nesten willen bestrijden. Hou hierbij rekening met verzekeringen voor vrijwilligers, het verplicht volgen van een gebruikscursus (voor de stofzuigerset), juiste beschermende kleding, goede nazorg, de te bestrijden nesten en een terugkoppeling van de uitgevoerde bestrijdingsacties.

Het gebruik van biociden door particulieren die niet in het bezit zijn van een bewijs van vakbekwaamheid is niet toegestaan (zie ook 4.2.4).

Steekincidenten en nazorg

Ongeacht bestrijdingsmethode en bestrijder is het belangrijk om steekincidenten in de omgeving te voorkomen. Zo kunnen Aziatische hoornaars tijdens de bestrijding van een nest tot 8 meter agressief zijn. Passanten en toeschouwers kunnen daarbij gestoken worden.

Ook na de bestrijding dient rekening gehouden te worden met het risico op steekincidenten. Achter gebleven hoornaars kunnen een (tijdelijke) schuilplaats zoeken als het nest is verwijderd. Soms vliegen ze bij een openstaand raam naar binnen waardoor de bewoner van het huis geconfronteerd wordt met meerdere Aziatische hoornaars in het huis.
Dit kan voorkomen worden door de omgeving te controleren op open ramen en om in de omgeving flyers in de brievenbus te stoppen met contactinformatie zodat achtergebleven hoornaars snel kunnen worden verwijderd

Soms maken achtergebleven hoornaars een "rednest". Ze maken dan een nieuw onderkomen in de buurt of op dezelfde plek als het oude nest. Ze kunnen dan opnieuw voor overlast zorgen. Ook hier is correcte bestrijding en goede nazorg van de bestrijder belangrijk. Door het topje van

5. Kennis en communicatie

Commented 5.1.2.e : Nog afstemmen met 5.1.2.e

Goede communicatie neemt eventuele zorgen en vragen over de Aziatische hoornaar weg bij inwoners. Daarnaast kan communicatie meer bewustwording genereren waardoor de soort sneller wordt herkent en men op de hoogte is van de juiste handelingswijze als men in contact komt met de soort.
Op gezette momenten wordt gecommuniceerd over de Aziatische hoornaar. Dit is mede afhankelijk in welke fase van haar levenscyclus de Aziatische hoornaar zich bevindt. Daarnaast wordt het brede publiek geïnformeerd over manieren om steekincidenten te voorkomen. Rondom een opsporing- of bestrijdingsactie is het waardevol als bestrijders en zoekgroepen ook aandacht besteden aan het informeren van directe omwonenden en andere geïnteresseerden. Bijvoorbeeld met een informatiebord of folders. Hier kunnen nadere afspraken over worden gemaakt op gemeenteniveau

5.1. Communicatiekalender

De levenscyclus van een volk van de Aziatische hoornaar ken verschillende fases. De communicatie inspanning kan hierop worden afgestemd.

Het "hoornaarseizoen" start meestal in het vroege voorjaar en eindigt half november. Gedurende deze periode zijn grofweg drie fases te onderscheiden die een eigen communicatiebehoefte hebben. Zo kunnen inwoners bij aanvang van het seizoen geattendeerd worden op de start van het seizoen. Primaire nesten hangen veelal op particulier terrein met een groter risico op verstoring. Men kan gedurende deze periode geïnformeerd worden over dit steekgevaar (controleer je heg voordat je snoeit) en worden opgeroepen om nesten te melden/of bestrijden. Tijdens de zomer, als Aziatische hoornaars het primaire nest verruilen voor het grotere secundaire nest verschuift de communicatie inspanning zich naar voorlichting over de beleidskeuzes en de risico's van grote nesten. Imkers kunnen worden voorgelicht over het nemen van beschermende maatregelen.

Een overzicht van het soort communicatie per levensfase is te vinden in bijlage 2.
PM provinciale communicatie uitwerken en toevoegen?

5.2. Rolverdeling communicatie

Landelijke communicatie

In interprovinciaal verband wordt in samenwerking met het Rijk en gemeentes een landelijke webpagina opgesteld. Deze webpagina heeft als doel om inwoners te voorzien van feitelijke en juiste informatie over de Aziatische hoornaar. Hierbij is de informatie behoefde van inwoners leidend.
Overheden en organisaties kunnen informatie op deze webpagina gebruiken voor hun eigen communicatie of inwoners naar deze pagina doorverwijzen.
PM: Deze site wordt momenteel opgezet

Commented 5.1.2.e **]:** PM nog toevoegen hoe website actueel blijft en wie verantwoordelijk is voor het informatiebeheer

Provinciale communicatie

De provincie Noord-Brabant zal via haar eigen kanalen (website, nieuwsbrief, socials) communiceren over het *provinciale beleid* zoals is beschreven in deze beheeraanpak. Voor soortgerichte informatie wordt men doorverwezen naar de landelijke informatiepagina.
Indien gewenst kan op de provinciale website een overzicht worden gemaakt met het beleid op gemeenteniveau, zodat inwoners makkelijk kunnen worden doorverwezen naar het juiste loket (bijvoorbeeld voor het melden van een nest).

Voor gemeentes en andere overheden zal jaarlijks een bijeenkomst worden georganiseerd om nieuwe inzichten, kennis en ervaring uit te wisselen met betrokken collega's.

Daar waar relevant informeert de provincie eigen personeel en ingehuurde organisaties over de omgang met de Aziatische Hoornaar tijdens werkzaamheden.

Commented 5.1.2.e : Haalbaar @infra? Wat moeten we daarvoor doen? Is een flyer voldoende?

Gemeentelijke communicatie

Gemeentes zijn in principe zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop het gemeentelijke beleid ten aanzien van de Aziatische hoornaar wordt gecommuniceerd. Dit kan via de gemeentelijke website, gemeentelijke socials of lokale dag- of wijkbladen.

6. Monitoring en evaluatie

De hoornaar-coördinator houdt een overzicht bij van het aantal gemelde nesten en de bestrijding daarvan. Eens per jaar worden de gegevens gebundeld in een jaar rapportage. In dit rapportage wordt een overzicht gegeven van het aantal gemelde en bestreden nesten.

Commented 5.1.2.e **]:** Afhankelijk van hoe we de meldingen willen regelen

Deze beheeraanpak heeft een looptijd tot en met 2030 en wordt jaarlijks geëvalueerd door een overleggroep bestaande uit de deelnemers van het Brabants Hoornaaroverleg

Bijlage 1 schematische weergave bestrijding Aziatische hoornaar vanaf 2026

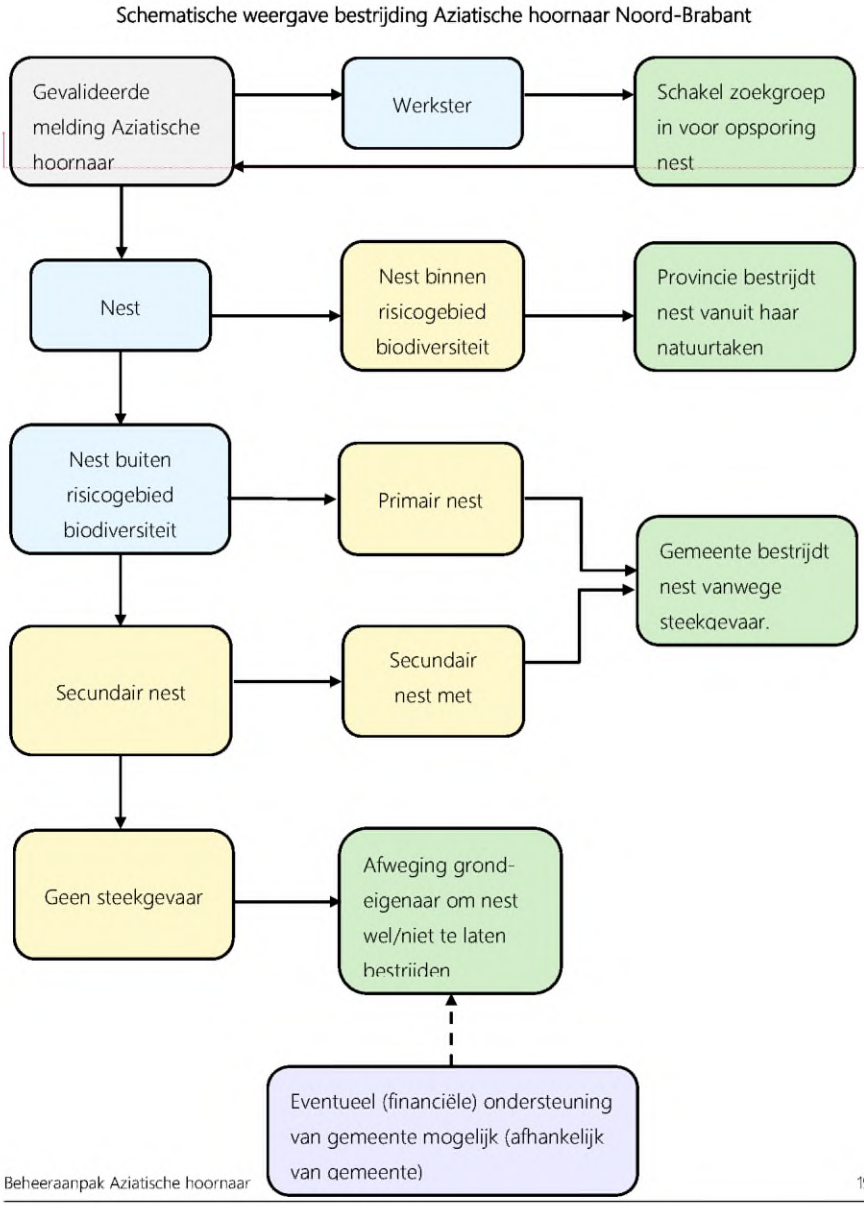

Commented 5.1.2.e **:** Mijn inschatting is, dat het eenduidiger is voor burgers en bestrijder(s) als we gebieden aanwijzen waar de provincie bestrijdt en waar de gemeente bestrijdt. Schematische weeggave is minimale inspanning, gemeentes kunnen altijd meer bestrijden (bv alle nesten op eigen terrein of ondersteuning voor particulieren met krappe portemonnee)

Bijlage 2 Schematische weergave levenscyclus Aziatische hoornaar en te nemen acties.

<table>
<tr><th></th><th>jan</th><th>feb</th><th>maart</th><th>april</th><th>mei</th><th>juni</th><th>juli</th><th>aug</th><th>sept</th><th>okt</th><th>nov</th><th>dec</th></tr>
<tr><td rowspan="6">Levenscyclus Aziatische hoornaar</td><td colspan="3"></td><td colspan="3">ontwaken koningin + bouw embyonaal nest</td><td colspan="6"></td></tr>
<tr><td colspan="4"></td><td colspan="3">primair nest (vaak op beschutte plekken <3m vanaf de grond)</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td colspan="5">secundair nest (<xx m van primair nest, vaak hoog in boom)*</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="9"></td><td colspan="2">uitvliegen nieuwe koninginnen</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="10"></td><td>Afsterven volk</td></tr>
<tr><td colspan="2">Overwintering koningin</td><td colspan="8"></td><td>Overwin-tering</td></tr>
<tr><td rowspan="2">melden en opsporen</td><td colspan="4"></td><td colspan="4">Actieve opsporing: primair nest vinden heeft hoge prioriteit</td><td colspan="4"></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td colspan="5">Passieve opsporing: secundaire nest vinden is gewenst, maar heeft niet hoogste prioriteit</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">nestbestrijding</td><td colspan="4"></td><td colspan="4">Zo veel mogelijk primaire nesten bestrijden**</td><td colspan="4"></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="6"></td><td colspan="5">Selectief nesten bestrijden: risico locaties/laaghangende nesten/gevaar voor biodiversiteit.
t/m 15 november zinvol i.v.m. uitvliegen koninginnen.</td><td></td></tr>
<tr><td>maatregelen bijenkast</td><td colspan="4"></td><td colspan="3">Maatregelen niet direct noodzakelijk</td><td colspan="5">Maatregelen geadviseerd</td><td></td></tr>
</table>

Commented 5.1.2.e **:** Alternatief
Prim. nest: nadruk op communicatie (hou je tuin in de gaten) + wiekpotmethode
Sec nest: opsporing met zenders

Vanaf juli/aug is zendermethode het meest effectief + eindigen bijenseizoen (=meer tijd voor imkers om te zoeken)

Communicatie gericht op	Voorlichten over beleidskeuzes	Attenderen op start seizoen	burgers oproepen om primaire nesten te melden voorlichting over steekgevaar (in bijzonder groenbeheer)	Voorlichten imkers over de te nemen maatregelen Voorlichten burgers over steekgevaar (=laag) en welke nesten wel/niet melden Voorlichten over beleidskeuzes	Voorlichten over beleidskeuzes

* het hoornaar volk verhuist geleidelijk van het primaire nest naar het secundaire nest, dus niet in een zwerm zoals bij bijen.

** door de geleidelijke verhuizing is het goed om in juli na te gaan of er nog een primair nest in de buurt aanwezig is om er zeker van te zijn dat de koningin is bestreden